

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 24 (547)

Fredagen den 17 juni 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet, fjortondagsuppl. » 5:— Iduns Modet, månadsuppl. » 3:— Barngarderoben » 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Öppen kl. 10—5. Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)	Annonserpris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje pålördag total stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.
--	--	--	--	--	--

Astrid.Cleve.

Doktor Samuel Johnson, den odödliga engelske essayisten, sade, att om man sett ett grönt fält, hade man, enligt hans förmenande, sett dem alla, och en ännu större man än Johnson, Sokrates, själfva typen för högt förstånd utan vetenskaplig bildning, påstod, att han alltid var mån om att lära något, men att han ingenting kunde lära af fälten eller träden.

Sedan den gode Sokrates' dagar hafva dock tiderna förändrats högst påfallande samt våra åsikter med dem. »Betänk,» skrifer Ruskin, »i hvilken skuld vi stå till ängens gräs, till denna strålande och färgrika emalj, som öfverdrager den svarta jordskorpan, till dessa kompanier af fältens mjuka, oräkneliga och fredliga spjut! Fullfölj blott för en stund tanken på allt hvad vi skönja i dessa ord. Hela våren och sommaren ligga i dem — vandringsarna på tysta, doftande stigar, hvilat under middagshettan, hjordarnes och flockarnes glädje, behaget i hela herdelifvet och i de betraktelser, till hvilka det gifver tillfälle; solljusets lifvande verkan på världen, om det gjuter sig öfver smaragd-färgade sträckor och milda blå skuggor, då det eljes skulle hafva fallit på den mörka mullen eller det förtorkade stoftet, betesmarker bredvid slingrande bäckar, ljufva stränder och låga kullar, dynernas med timjam rikt beklädda sluttningar, öfver hvilka hafvets blåa linie synes.»

Vårt land har ju haft äran bland sina söner räkna alla

tidens kanske främste botanist, och om vi få sätta någon tilltro till den historiska sanningen af Fältskärens berättelser, lyckades Carolus Linnæus äfvenledes intressera sin väna, skilsmiska systerdotter för sin stora vetenskap. Hvem minnes väl ej den där vårfriska skildringen, då Erika Lindelia och Erik Ljung munhuggas om Herchepæus obstinatus och Polygamia superflua i Hammarby örtagård.

Halftannat århundrade senare gick en annan svensk flicka i en annan botanisk trädgård ej långt från Hammarby och examinerade hieracier och pluggade växternas lärda benämningar med en vetgirighet, lika glödande som hennes företrädarinnas i det somnade seklet. Erika Lindelia var dotter af en tid, då kvinnans röst aldrig fick höras utom hemmets sfär och då kommersrättinnan Lennegrens snusförnuftiga råd till Betty uppdraga de visserligen välmenande, ehuru dock trånggränsar, inom hvilka hennes naturliga anlag, hennes sträfvan och begåfning utvecklades eller — förkrymptes. Barn af ett, om ej lyckligare, så dock vida mer fördomsfritt skede än upplysningstidshvarfvets, har den unga dam, hvilken vi i dag hafva äran presentera för Iduns läsarinor, till sitt eget, sitt lands och sin vetenskaps båtnad fritt fått följa sin kallelse och obehindradt fått nå sitt mål.

* * *

Då fröken Cleve den sista nästlidne maj i Upsala uni-

Du, som re'n med fulla händer
Uppå lifvets höjder står,
Gör det goda, förr'n du vänder
Åter med förblekta hår!

Bygg med svettig flit din boning,
Bygg den uti fridens land.
Bjud hvar ovän till försoning
Och hvar vän till stöd din hand.

Esaias Tegnér.

versitetets ståtliga Aula först af alla promovendi besteg estraden, där under kanonsalut och klockringning promotor professor Wirén tryckte lagerkransen på hennes hufvud och doktorsringen på hennes finger, var det jämnt femton år, sedan hennes fader i det gamla Carolina Rediviva förlänade Sveriges första kvinnliga filosofie doktor fröken Ellen Fries denna fakultets vackra insignier; nu blef hon den andra i ordningen.

Astrid Maria Cleve föddes på Kemikum i Upsala den 22 januari 1875. Hennes föräldrar äro professor Per Teodor Cleve, som bekant en af samtidens mest framstående kemister, samt hans maka fru Alma Cleve, född Öhbom, den kända författarinnan.

Något offentligt läroverk har hon aldrig besökt, utan hennes studier handledes så godt som uteslutande af modern, och de bedrefvos så raskt, att hon redan vid sexton års ålder, i maj 1891, aflade mogenhetsexamen som privatist, hvarvid hon för flit och insikter erhöi de amplaste vitsord. En ettårig vistelse som pensionär i Morges i Schweiz under senare hälften af åttiotalet torde hafva öppnat hennes blickar för naturens under samt kommit hennes häg att stå till dess tydande. Dessutom fördes ju tankarne osökt på dylika ämnen i föräldrahemmet, som bekant beläget i den härliga så kallade Engelska parken i den gamla Fyrisstaden.

Då hon sålunda eröfrat den hvita mössan, var det utan minsta tvekan eller villrådighet som hon valde den naturvetenskapliga ämnesgruppen för sitt universitetsarbete. Och att detta gick undan, tack vare en sällspord energi, därom tala bäst de täta data i hennes examina.

Såsom prof på denna hennes energi må följande lilla historia, hvilken på omvägar nått mina öron, här anföras.

För några år sedan hade hon åtagit sig att sköta föräldrarnes trädgård och uppfyllde härvid sitt värf med all tänkbar samvetsgrannhet. Hon ympade och rensade, hon planterade och gallrade, så att det var en sannskyldig lust och glädje däråt. Så kom då den tid, då ärterna skulle risas — men o ve! där fanns ju ingenting att risa dem med! Dock, den beskäftiga trädgårdsmästarens lät sig på intet vis förbluffa. Hon lånade en yxa ur vedboden, spände hästen för kärran, körde till skogs, högg det ris hon behöfde och staplade upp det på hjuldonet. Sedan satte hon sig på lasset, fattade tömmarna, smackade på grällen, körde hem och risade sina kära ärter...

Efter två och ett halft års träget sysslande med sina favoritämnen, botanik och kemi, nådde hon sin första vetenskapliga triumf i januari 1894, då hon aflade andra afdelningen af filosofie kandidatexamen. Såsom akademisk medborgarinna tillhör hon Stockholms nation, hvilken har äran räkna hennes fader bland sina hedersledamöter.

Lusten för resor, tänd och vidmakthållen genom färder både inom egna landamären och på kontinenten, har naturligtvis i afsevärd grad bidragit till att utveckla hennes iakttagelseförmåga och att stärka hennes härdighet.

Sommaren 1895 företog hon tillsammans med sin nations- och universitetskamrat fröken Lilly Paijkull en flere veckors fotvandring i Lappland, af hvilken sedermera de bägge unga damerna gäfvö en liflig skildring i Svenska Turistföreningens årskrift, och hvilken, för att använda deras egna ord, »åsyftar att visa, hurusom turistens friska, härliga lif i det sköna Lapplands ödemarker ej behöfver vara ensamt förbehållet den starkare delen af vårt svenska folk eller de damer, som äro i tillfälle att få manlig eskort. Att till och med ett par ensamma flickor utan fara kunna ge sig ut på en skogs- och fjällvandring genom Lappland, det är en erfarenhet vi haft lyckan göra och som säkerligen kommer att delas af en och hvar, som vågar försöket.»

Förutom intressanta botaniska iakttagelser, hvilka naturligtvis blefvo en gifven följd af denna färd, nådde äfvenledes här under doktor Cleves kulinariska bedrifter sin höjdpunkt. Ty som de båda företagsamma unga damerna ju hvarken medförde köksa eller kokbok, voro de helt och hållet hänvisade till att sörja för sig själfva. Förutom förmågan att koka te och kaffe, hvilken väl i de flesta fall torde vara det svagare könet medfödd, lär hon sålunda efter eget påstående vara durchdrifven i tillagandet af fruktsoppa och fläskpannkaka. — Men här är gränsen likväl satt. *Ultra posse nemo obligatur!* *)

Som sagdt, det ödsliga, vildsköna Lappland med dess stärkande, härliga naturlif och frihet från all slags öfverdrifven konventionalism tilltalade henne i allra högsta måtto, och det är doktor Cleves ständiga dröm att ännu en gång, helst under jakttiden tillsammans med några hurtiga, lefnadsfriska vänner och väninnor, få besöka de underbara nejderna på andra sidan polcirkeln samt att ännu en gång få gästa Nordens sista, långsamt bortdöende nomader.

I januari innevarande år aflade fröken Cleve filosofie licentiatexamen samt har under sista vårterminen tjänstgjort som amanuens i kemi vid Stockholms högskola, en befattning, hvilken hon ånyo tillträder instundande höst. Förut hade hon därjämte medhunnit att i diverse utländska tidskrifter offentliggöra en del uppsatser: »Ueber einige Triazole.»

Hennes doktorsafhandling, hvilken utkom af trycket i midten af maj, bär titeln: »Studier öfver några svenska växters grönings-tid och förstärkningsstadium». Jag är rädd, att det endast måttligt skall intressera läsarinna, hvad doktor Cleve i inledningen härtill påstår, att »flertalet kända fanerogamer torde numera ha varit föremål för grundliga undersökningar i morfologiskt och anatomiskt afseende, och dessa undersökningar ha ej inskränkts till den fullt utvecklade individen, utan ofta börjat på ombrytningsstadiet och sedan utsträckts öfver de förstärkningsperioder växterna genomlöpa, innan de blifvit fullvuxna eller med andra ord fortplantningsdugliga. Morfologiska be-

*) Latinskt ordspråk: »Öfver möjlighetens gräns kan ingen förpliktas att gå.»

skrifningar af groddplantor samt dylika uppgifter rörande växternas förstärkningsstadier saknas därför ej i litteraturen...»

Däremot skall det tvifvelsutän ligga dem om hjärtat att veta, det vid disputationen doktor Cleve redde sig på ett lysande sätt samt käckt och sakrikt vederlade sina alldeles icke skonsamma opponenter. Försvaret ägde rum på lärosalen n:r IX fredagen den 27 maj och hade, såsom ju äfven förutsetdt var, ditlockat en talrik samling uppmärksamma åhörare af bägge könen. Om ock flertalet af dessa icke närmare kunde följa med den rent vetenskapliga delen af disputationen, hindrade detta dock på intet sätt, att de hjärtligt gäfvö sin munterhet luft åt tredje opponentens alla befängda tokroligheter. Efter den sedermera verkställda promotionen ingingo från alla håll talrika prof på aktning och sympati i form af telegram, blommor, presenter etc. etc. Förutom de naturvetenskapliga har doktor Cleve flerfaldiga litterära intressen samt tager, för så vidt tiden sådant medgifver, kännedom om de moderna företeelserna inom dikt och drama.

Som en hälsosam och välbehöfzig motvikt till det ansträngande intellektuella arbetet har hon städse begagnat sig af idrotten, inom hvars skilda områden hon är grundligt hemmastadd. Skidloppning är ett af hennes käraste vinternöjen, och det är en sann fröjd att se, med hvilken kläm och säkerhet hon ilar utför de mest halsbrytande backstupor, eller hennes uthållighet vid längdåkning. Hvad lawntennis beträffar, har hon äfven häri förvärfvat en afsevärd skicklighet. Detta kan författaren till dessa rader på heder och samvete intyga, ty han har ofta varit i tillfälle att i detta spel blifva »klädd» efter noter af sin älskvärda motspelerska.

Med allt detta har likväl doktor Cleve mycket litet gemensamt med den så kallade »moderna kvinnan», sådan man nu vanligen tänker sig denna eller sådan hon gemligen blifvit skildrad i litteraturen. Hon är en gladlynt, hurtig och duktig svensk flicka med hufvudet på skaft och hjärtat på rätta stället, med en järnvilja, som fört henne fram, visserligen hastigt, men ändock steg för steg, och med en ljus, smittsam förhoppning på världens och människornas skridande mot ljuset.

I allmänhet är hon inte särdeles begifven på dans, men ni skulle bara hafva sett henne på promotionsbalen häromsistens, då hon, blomsterhöljd och öfverförtjust, visade sitt fulltecknade program för hvar och en, som anhöll om en liten svängom, och ingen af hennes jämnåriga baldrottningar med hjärnan fylld af stramaljmönster och modejournalsbeskrifningar kunde mera glädtigt hänfiva sig åt Strauss' och Waldteufels förtrollningsmakt än vår tjugutvåriga, mångfrestande filosofie doktor! *Mari Mihi.*

Fröken Cleves porträtt här ofvan, som hon haft vänligheten enkom taga för Idun, framställer den unga doktorn, iförd sin värdighets insignier: om hjässan lagerkransen, om halsen den broderade doktorskragen och i handen doktorsdiplomet.

Kvinnans sekel.

Vårt fosterland lagt fram för världens blickar

de vackra alstren af sin konst och slöjd, har till bevis, hur kvinnan här sig skickar, skänkt rika prof på, hur hon syr och stickar, och i den vägen kan man vara nöjd.

Men hur de högre frågor hon besvarar, det har vårt folk blott sparsamt visat upp. Hur hon sitt kall betraktar och förklarar, hvad högst hon hoppas, hvad hon mest befarar,

det och förtjänat sin utställningsgrupp.

Om äfven hennes håg nu genomströmmas af ny förtröstan på allt sant och godt, må då, hvarefter främst hon vill bedömas, må syfte, hvarefter främst hon vill berömmas, stå fram att tyda hennes bildnings mått.

Så småningom de ljusnat, hennes öden, och hjärtats pulsslag vunnit ökad kraft, ty kärleken är starkare än döden, och kärleksfullt hon stridit, hur än med nöden, hur än med mörkret hård en kamp hon haft.

från hennes sagas himmel molnen vandra, och kvalmet flyr, som hennes sinne kvalt. fördömdt hon åtrår lefva blott för andra, men mera sant och stort — hvem kan det flandra?

Ett maningsord i hennes barn så talt.

Med varsam fostrarhand vill tiden sänka ett själfkritikens frö i hennes själ; vill dock ej nådebröd blott henne skänka, men plikt vid plikt harmoniskt sammanlänka till hennes eget gagn och allmänt väl;

vill till ett stöd på lifvets väg befrämja det individuela hos en hvar, viss, att mer lätt så kvinnan stiftar sänka, och dubbelt stark skall bröders hätskhet tämja, som blodspår ofta i sitt följte har.

Och denna höga tidsidé vi ära; solstrålen lift den mot vårt sinne ler, och med sin ande vill vårt hopp den nära, att känslans värbrödd mogen sförd skall bära — en tröst som yflig flärd oss aldrig ger.

Se, den idén är tidens altarläga, som oss bebådar, att en dag skall gry, då oförsagdt för hvarje helig fråga, vårt släkte stafvar på, vi samfäldt våga allt, som kan skänka släktet glädje ny.

Skall kvinnans lifsuppgift ej så förryckas? Tvärtom, så skall den blott mer ljust bli röjd. Med själens adel skall mer skön hon tyckas, med ingen fröna kan mer skönt hon smyckas, för att på idealets tron bli höjd.

Så Sveriges kvinna stafat har sin bana, hon blef för framåtskridandet en tolf; hon hög och låg vet samla fring sin fana, vet dem till mod och signad gärning mana, ett trofast värn för både hem och folk.

Ja, seklet varit kvinnans, slutet fröna skall hennes sträfvan, där den ädel är. Oss smeka fläktar som från ängar gröna, om vi från barnablickar bifall röna, vårt hjärta större segrar ej begär!

Lotten von Kræmer.

I kvinnohänder.

Ett inlägg i fattigvårdsfrågan

af

Vitis Idæa.

I.

Medaljens fransida.

Min läsarinna, hvad tänker du manne, när det ordet fattigvård i damernas egen tidning möter din blick? Finner du det måhända opåkalladt, att man vill taga din uppmärksamhet i anspråk för en social fråga af denna art? Blott allt för många anse ju ännu den dag, som i dag är, att fattigvård är en angelägenhet, som hör kommunalmän och filantroper till, men icke medborgare i allmänhet och i all synnerhet icke kvinnor. Och dock, tänk tanken ut! Våra sämst lottade samhällsmedlemmars tillvaro, de lidanden de utstå såväl som de grymheter man begär emot dem och de laster, som ohämmade gripa omkring sig ibland dem, allt detta skulle icke angå vårt lands kvinnor? Det skulle icke ens vara berättigadt att förtälja dem därom. I sanning, det är tid, att man börjar tänka annorlunda. Det är tid, att man börjar betrakta fattigvården såsom till sin art sådan, att den icke bör falla utom ramen för berättigad kvinnlig verksamhet, eller med andra ord, att man inser, det man icke har råd att undvara varma kvinnohjärtan och lätta kvinnohänder, när det gäller att i samhällets namn afvända eller åtminstone lindra nöd i dess krassaste former. Det förhärskande draget i en stor del af våra dagars fattigvård är — man skall icke kunna förneka det — en sträfvan att för så godt pris som möjligt komma ifrån en allmänt erkänd social förpliktelse. Denna sträfvan är på sätt och vis naturlig. Hvad som är att beklaga är blott, att den blifvit det förhärskande draget i den institution, hvarom här är fråga. Ty skäl för sitt namn gör endast den fattigvård, som till sitt innersta väsen är ett kärleksarbete och hvars mål är icke blott att tilldela understöd, men att göra det på det sätt och i den form, att den nödlidande verkligen blir hulpen. Kanske är orsaken till att vår fattigvård i allmänhet saknar denna prägel af kärleksar-

bete att söka däri, att den uteslutande är ett männens verk och därför i det stora hela ett det beräknande förståndets verk. Kanske vore det annorlunda, om äfven kvinnan gjort sin insats i arbetet på detta område. Skall hon manne under den närmaste framtiden komma att att göra denna insats? Vår tids kvinnor vilja ju i allmänhet icke sluta ögonen till för de uppgifter, som föreligga dem. Eller åsyftar det vidt utgrenade arbetet för kvinnans frigörelse endast att för hennes räkning vinna större förmåner och ökad frihet? Har icke snarare en af kvinnosakens förkämpar i vårt broderland talat sant, när hon så definierade sitt och sinameningsfränders sträfbanden: Det vi kæmpe för er ret til at væрге det som trænger at værges, ret til at være med hvor der er tungt og svært.

Men, min läsarinna, du vet kanske litet eller intet om vår fattigvård. När fråga blir härom, ser du måhända framför dig en stor byggnad med långa korridorer och höga luftiga salar, jämna rader af hvita sängar och långa dukade bord. Eller kanske för din inre syn framträder ett litet rum med torftigt bohag, som någon åldring har rätt att kalla sitt, så länge han eller hon behöfver något annat rum än den svarta träkistan. Men är det endast dessa och liknande bilder, som uppdyka i ditt minne, då har du icke sett medaljens fransida. Följ mig, och jag vill visa dig den.

* * *

På en kulle ej långt från sockenkyrkan ligger ett omåladt trähus, församlingens fattigtuga. Träd in öfver dess slitna tröskel, och se dig om i rummen. Här till vänster är karlstugan, det är ett stort rum, men luften därinne är instängd och unken. Några träsängar med sängkläder, slitna och så smutsiga, att deras färg öfvergått till den obestämda grå, stå uppradade så nära spiseln som möjligt. I en af sängarna ligger en gubbe, med den högra handen plockar han oroligt på det trasiga täcket, den vänstra ligger stel och orörlig vid hans sida, ansiktet är blekt och orakadt, och i hår och ögonbryn synas stora sårufvor, märken efter ohyrans härjningar. »Han fick slag härom aftonen,» berättar den s. k. moran eller inrättningsens husmoder, som nyss kommit in, »och se'n dess kan han inte resa sig upp eller tala begripligt.» Du uttrycker din förvåning öfver att den sjuke icke är ordentligt afklädd samt öfver den vidriga stank, som utströmmar från hans bädd. Hennes svar blir, att hon för sin del inte tänker passa upp på hjonen, det har hon ock sagt ifrån till herrarna, som städslat henne, och det kan ingen tvinga henne till. De, hjonen, äro för resten sådana uslingar, att de inte förtjäna att hafva det stort bättre, än de hafva det. Och så försvinner hon och smäller igen dörren med en skräll. Den sjuke har emellertid blifvit dig varse. De torra läpparna börja stamma obegripliga ord, de blodsprängda ögonen tåras. Från hufvudgården plockar han fram en hel liten hög med smutsiga lumpor, för att så visa dig, hur usel den bädd är, som han hvilar på. Du känner dig illa till mods, när han fattar din hand med sin fuktiga näfve och med gester och hesa strupljud, som blifva allt högre, men allt mera oartikulerade, söker att göra sig förstådd. »Han vill till sjukhuset,» upplyser en af kamraterna, »men det lär väl inte gå för sig. Fast det är

synd om stackar'n förstås, och värst är det för'n om nätterna. Det är så kallt härinne då.» Och mannen pekar bort mot fönstret, där vatten sipprat in under den bristfälliga fönsterkarmen och sedan under nattkylan frusit till is. »För resten kan han just inte få något i sej,» fortsätter han, »så det lär väl inte töfva så länge, innan det blir slut me'n. Det vore också det bästa. Han har bästa platsen vid spiseln, och det är väl många i rummet ändå.»

Du vänder dig bort med en känsla af vänjelse. Ej underligt. Det är kanske första gången du gör bekantskap med fattighusens filosofi.

På en pall vid spiseln sitter en helt ung flicka med ett några veckor gammalt barn på armen. Det finns inte plats i kvinnstugan, och så har man inhyt henne här bland karlarna. »Det lär inte vara mer än lagom åt en sådan slyna som jag,» säger hon, och där glimmar hat i blicken och läppen krökes af ett spetskt löje.

Midt emot henne sitter en halffånig yngling och gräfvor i askan, och på golfvet leker en liten fem-åring. Den lilles far, som är änkling, är borta på arbete hela dagarna och kommer endast hem vid middagstiden och till natten. Du böjer dig ned och ser in i det runda barnansiktet. Stackars liten! Tidigt nog har han fått lära sig umbära t. o. m. omvårdnad; det vittnar det vanskötta utslaget på panna och kinder om. Men ännu kan ett det muntraste skratt ljuda från hans läppar. Ännu afspegla hans ögon ett oskyldigt barnasinne. Måne det skall vara så efter ännu några år, tillbringade i denna omgivning?

En svartmuskig karl med en snabbt löpande tunga vill emellertid gärna stå till tjänst med några upplysningar om kamraterna, kanske i hopp om en slant, när du går. »Den hvithårige gamle därborta,» börjar han, »är af herrskapsfolk, må tro; han har ägt gård i sin da'r, men så kom han i olycka för brännvinet, och då gick det på tok för'n förstås. Det var en sak, det. Han är nästan blind och sitter och knyter nät hela dagarna. Det är för att inte sitta fåfång, efter hvad han själf säger, men nog förtjänar han på de' också.» Och berättaren plirar illmarigt med de små hvassa ögonen och pekar på några buteljer under den blindes säng. »Den långa kamraten, som nyss gick ut,» fortsätter han, »borde egentligen inte vara här. Sjuk är han inte, och så värst gammal är han inte heller. Men de' är nu inte godt om arbete för sådana som han. De' är nu så, att han har stuttit inne. Dålig te arbete har han också varit i all sin tid. Mat får han inte här förstås, men det är inte så farligt med det. Det finns alltid beskedligt folk, som ger en stackare en bit mat.»

På andra sidan förstugan är kvinnornas rum. Här har husmodern just hållt upp middagsmaten i stora bleckmuggar. Den består af ett slags välling, i hvilken icke mjölk och gryn, men väl vatten utgör den förnämsta beståndsdel. Icke förty ätes den begärligt af de flesta, t. o. m. af åttioåringen, som med darrande hand för skeden till sin mun. En sjukling, hvars aftärda ansikte och skrällande hosta vittna om lungsot, skjuter emellertid bort sin mugg, när hon förtärt några skedblad. Hon är nog hungrig, det märks af de nästan afundsamma blickar, hvarmed hon följer de öfrigas rörelser, men icke ens hungern för-

mår krydda denna anrättning, så otjänlig som möjligt för hennes af årslång sjukdom nedbrutna fysik.

Du har sett och hört nog, icke sant? Dock, ännu ett ord. Har du någon gång på vägar och stigar mött en missbildad yngling, hvars hela utseende vittnar med läkarbetaget han bär på fickan, att han utom sitt lyte lider af en svår inre sjukdom? Har du lagt märke till den skygga blick, hvarmed han ber dig om en allmosa, och den begärlighet, hvarmed han stillar sin hunger, om du låter honom sitta ned vid dukadt bord? Det är ett förlupet fattighjon, som försörjer sig med bettlande. Han vet, att detta är i lag förbjudet, han vet, att han när som helst kan blifva häktad och hemsänd. Han lever nu i ovisshet om sin mat för dagen och tak öfver huvudet till natten. Men allt är bättre än de umbäranden han fått underkasta sig i sin hemorts fattighus och den behandling han rönt af dess brutale föreståndare. Hans lefnadssätt är ett lagbrott, det är sant, men hvem bär ansvaret för detta lagbrott, han själf eller de som beredt honom en tillvaro, så full af lidande, att vandrarens lott i jämförelse därmed synes honom, den sjuke krymplingen, som en befrielse.

Du spørjer mig, om det icke är sällsynta undantagsfall jag här tecknat, och mitt svar blir ett nej. Du antager, att dessa bilder äro lånade från fantasiens rike, och jag svarar dig, att de alla utan undantag äro gripna direkt ur lifvet.

Gästfrihet.

För länge, länge sedan, då stora furuskogar växte där, hvarest rika städer nu slagit sig ned, eller där bonden nu kör sin plog på fruktbara tegar, ja, för mycket länge sedan fanns i Sverige ett folk, vildt, rått, men ej utan vissa dygder. De bodde i hus timrade af furornas grofva, ohyflade stammar med den kalla stampade jorden till golf; trädde en främling, en vilsekommen vandrare, inom dessa väggar, kunde han påräkna en plats vid det flammande bålet, som värmdde huset och dess folk, man räckte honom bågaren med det skummande mjödet, man gaf honom hvad man hade af föda och bekvämlighet. Och var det en fiende, som hungrande och utmattad begärde mat och hvila, så fick han båda; och han kunde vara lugn, ty så länge han var gäst, kom ingen vid honom: gästfriheten var en helig plikt.

De ha svunnit, de där dagarna, och vi önska dem ingalunda tillbaka; ett leende, halft medlidsamt, halft föraktfullt, spelar gärna kring vår mun, när vi läsa eller höra om dessa enkla tider, och dock... vid närmare påseende borde vi väl medgifva, att i denna friska, kraftfulla nordmännagestalt, som häfderna tecknat, finnas drag, värda vår beundran, att det där enkla lifvet har sidor, som måste tilltala oss. Är gästfriheten nu för tiden ett gängse mynt på den stora marknadsplats, som heter världen? Bli vi ej år från år trögare att öppna våra dörrar för andra? Ville vi för ombytes skull vara uppriktiga mot oss själfva, finge vi nog medgifva att så är, men vi ha ursäkter att komma med, tusen ursäkter: förhållandena i 19:de seklets afton äro så olika dem i gångna tider, att det är väl djärft

att vilja göra en jämförelse. Ja, nog är det djärft, ty hur bevisa vi gästfrihet nu för tiden? På mångahanda sätt — hvilka alla ha det gemensamt, att de betunga oss och lätta vår börs!

Huru göra vi, om vi vilja vara riktigt, riktigt artiga mot »kära» vänner! Jo, först ha vi långa underhandlingar med pappershandlanden för att få de modernaste korten att bjuda med; att framföra vårt ärende muntligt faller oss ej in, ånej, så tarfliga äro vi ej... Så får vår jungfru offra en dag på att sprida ut till dem det vederbör vår vänliga inbjudan till middagen, som skall gå af stapeln om 8 dar. Under dessa 8 dar är huset i mer eller mindre märkbar villervalla, med maten är det si och så, ty köksan har framtiden i sina tankar, vår annars ganska tålmodige man »blir nervös» (och det ordet säger mycket!), när sedel efter sedel glider ur pungen — och så kommer äntligen dagen och med den våra kära gäster. Att deras besök har ett mål, maten, söka vi ej dölja, hvarken för oss själfva eller för dem, utan de visas genast dit, där den finnes att tillgå. Bordet ser verkligen förtjusande ut, visserligen har dess blomsterskrud slukat en summa, som kunde räckt till en enkel hvardagsskrud åt någon frysande stackare, men hvad vore väl en diner utan denna blomstrens tjusande färging! Vi äta soupe à la någonting, poisson à la jag vet ej hvad, och hungern, om sådan förefanns, är tämligen stillad, men detta var bara början, friskt mod! Vildt och pastejer, tunga och stufning i snäckor, slemmiga odjur till ostron, söta puddingar, cakes och fruits, allt forslas ned i brokigt virrvarr och dessemellan fyllas de vackra, slipade glasen, hvilka som en hel liten skvadron postera framför oss, fyllas med variationer af den där stämmningsfulla varan, som heter vin, tömmas och fyllas åter.

Men det är ej blott ätning, som här är plikt, nej då, måltidens ideala moment få ej förbises: vi afhandla dagens tusen »on dit», vi sätta oss in i politiska och andra frågor med en snabbhet, som kommer oss själfva att häpna. När vi så stuttit i bortåt tre timmar i en atmosfär, som nog kunnat ta lifvet af ett halftjog kaniner, när vi ätit (naturligtvis för att föregå med godt exempel), tills vi ej orka tänka på ordet mat, och druckit (med våra kära gäster förstås), tills tankarne dansa ringdans i hjärnans heta gemak — då är middagen slut.

Ha vi haft roligt, ha våra gäster haft roligt? Det rör oss ej, vi ha gjort vår plikt, vi ha varit gästfria, och när dörren slås igen efter den siste vännen, dra vi en lättadens suck, icke för att vi blifvit af med våra gäster, men för att allt afupit väl, och vi säga med Snorre: »det må nu ha varit hur tråkigt som helst, men äran är frälst»... Sedan kommer den prosaiska efterräkningen: vi finna att vår portmonnä blifvit förfärande tom, och vi komma på det klara med, att sådana bjudningar kosta ganska mycket, vi ha visst icke råd att ha sådana där ofta. Räkna vi så med arvoden till läkare, som skola ransaka sina hjärnor för att finna effektiva botemedel mot magkatarr, samt obehaget af huvudvärk och spleen, ja, då har vår artighet sannerligen kostat tillräckligt! Men om vi skulle bjuda enklare? Kommer ej på frågan, vi kunna det ej, ty — det skulle ej anses artigt!

Slika omständigheter göra att gästfrihetens gyllne dygd, som var ett af våra för-

fäders skönaste smycken, nu är en ganska sällsynt vara. De rike bjuda och förta sig; de fattige bjuda och stupa. Nog är det underligt att vi, 19:de seklets barn, äro opraktiska nog att hålla i med sådana vanor. Ja, låtom oss bekänna att vi äro opraktiska och — låtom oss slå in på en klokare väg! — — —

R. E.

En 100-åring.

Stockholms äldsta invånarinna.

KAROLINA ELISABET AHLBOM.

På uppdrag af allas vår vän Idun gjorde jag i lördags eftermiddag ett besök på Borgerskapets änkhushus, som ligger så vackert inbäddadt emellan trädens gröna kronor däruppe på Norrtullsgatan. Anledningen härtill var att Idun gärna ville bifoga några ord till den intressanta bilden härofvän, och som den vördnadsvärda, nu hundraåriga fru *Karolina Elisabet Ahlbom* sedan tjugonio år tillbaka haft sitt hem på Borgerskapets änkhushus, uppsökte jag henne där.

Man gör sig ofta underliga föreställningar om personer och platser, af hvilka man ej känner till annat än dess yttre sidor. Så var åtminstone förhållandet med mig och den de gamlas fristad, som jag nu af en lycklig händelse fick inblick uti.

Ett hem, hvars till ett åttiotal uppgående medlemmars sammanlagda ålder räknar bortåt sex tusen år (medelåldern är här sjuttiosex år) — om detta hade jag den föreställningen, att det skulle ligga en viss dysterhet, ett resigneradt lugn däröfver, men så var alls ej förhållandet. Mitt första möte med de båda personer, som hafva hemmets nycklar i sina händer, förtog inom ett ögonblick alla mina förutfattade meningar.

Det var sol, ljus och värme öfver hemmet och i de strålande blickar, hvarmed dess föreståndarinna, fru *Fanny Lindbohm* född *Westerberg*, och den unga Sofiasystern fröken *Mimi Lundberg* hälsade mig välkommen.

Ingenting i världen är så litet kostbart som vänlighet, och dock huru ofta behållas ej därmed till ytterlighet! I synnerhet uti ett hem, där många viljor måste sammanjämkas, många olika åsikter försiktigt böjas under en gemensam lag, där är den vänlighet, som utstrålar från hjärta och mun, allsvåldig. Och att den makten här förde spiran, det kände man genast.

Efter att en stund hafva hvilat och språkat i föreståndarinnsans rum fortsatte jag i hennes och syster *Mimis* sällskap vägen upp till föremålet för mitt besök. Uti ett ljus och trefligt rum beläget tvänne trappor upp, satt tillbakalutad i en soffa med hufvudet något böjdt den underbara representanten från ett förgånget sekel. En blid kvinna, med för sin höga ålder ljuslett hy och drag, som vittna om en förgången fägring, till sin längd snarare öfver än under medelmåttan. Hennes blick är skum, så att hon endast otydligt kan urskilja föremålen, hörseln däremot är ej mycket svag. Om jag ej vetat af hennes år, skulle jag gissat dem vara omkring några och sjuttio.

Vördnadsfullt böjde jag mitt hufvud för den gamla, men lämnade åt hennes goda vännen fru *Lindbohm* och syster *Mimi* att föra konversationen. Och tack vare deras förmåga att under vänliga ömhetsbetygelser framlocka de ämnen, hvaromkring fru *Ahlboms* tankar ofta bruka röra sig, fick jag reda på ett och annat ur hennes lif, löstryckta bilder fångade i flykten. Att hennes fader hette *Berg* och varit en förmögen handlande, som hade sin hökeriaffär uti nr: 24 Badstugatan på *Norr*, och att hon vid tjugutre års ålder stod brud i samma gård. Hennes mans namn var *Ahlbom* och hade han samma slags affär som fadern. Om hennes bröllop för sjuttiosju år sedan i det burgna köpmanshemmet ville jag gärna gifva *Iduns* läsarinna ett litet begrepp, men det enda som fru *Ahlbom* nämnde om detta var: »Mamma ville hafva det så stort och gjorde det så fint och *Ahlbom* var så snäll.» Det ljöd så egendomligt i mina öron höra den hundraåriga med sin beslöjade röst tala om »mamma».

Vidare berättade hon om, huru vacker kronprinsessan *Josefina* var, när hon som brud kom åkande från *Haga* in till *Stockholm*. Om huru konung *Karl* den femtonde en gång under sina promenader på *Stockholms* gator blef varse drottning *Lovisa*, gående på orätt trottoar, huru han då skickade en gardist fram till drottningen med tillsägelse att gå på rätt sida af gatan, om drottningens häpnad öfver gardistens tilltag och kung *Karls* hjärtliga skratt öfver sitt skämt med sin gemål.

Fru *Ahlboms* egna barn äro döda, men att hennes barnbarn och barnbarnsbarn genom sin kärleksfulla uppmärksamhet förlufva hennes dagar märktes väl, och att de uppväxande barnbarnsbarnen ofta voro föremål för hennes tankar, det hördes nogsammt. Drag ur deras lif berättade hon och bland dessa att »*Gustaf Valdemars* son» (*Valdemar* är hennes sonson), som nu är styrman, vid sexton års ålder räddade ett människolif i en af *Belgiens* hamnar och för denna bragd blef belönad med en medalj. Och så i somras, när kungen af *Belgien* var här, mötte han en dag den unge sjömannen, som han genast vinkade till sig, pekade på medaljen och sade: »Jag tror att du bär min medalj.»

Till syster *Mimi* vände fru *Ahlbom* sig

och frågade, under det att hon sakta smekte hennes hand: »Det är så varmt, hvilken dag får jag bada?» En i sanning ovanlig fråga af en hundraåring!

Fru *Lindbohm* frågade, om det ej skulle roa fru *Ahlbom* att en dag komma ut och åka åt *Djurgården* och *Rosendal*. Denna fråga togs mycket väl upp, och med en geste med handen åt fru *Lindbohm* sade hon nästan litet skälmaktigt! »Hvem bjuder?» »Det gör jag å styrelsens vägnar, den vill så gärna bereda fru *Ahlbom* ett nöje.» Ett varmt tack och en smekning blefvo fru *Lindbohms* belöning för bjudningen.

Aldrig har jag sett en mera lefvande bild af tacksamhet emot Gud och människor och ett mera förnöjsamt sinne än hos denna åldring. Huru mången läxa, mer eller mindre svår, har dock ej mästaren tiden hunnit gifva henne under hennes till bortåt trettiosex tusen femhundra uppgående dagars tal! Det måtte vara en egen känsla att likt skogens äldsta ek stå ensam kvar, täljande för yngre släkten om tider som varit. Det finns ett gammalt ordspråk, som säger att »allt är glömdt om hundra år», men att själf kunna säga: »Jag är hundra år, jag har genomgått ett helt sekel, skiftande af ljusa och mörka stunder, jag var ung i dess morgonväkt och jag står ännu kvar i dess aftonstund» — huru underbart är ej detta!

Fru *Lindbohm* och syster *Mimi* berättade för mig, att förra året gjorde fru *Ahlbom* ett besök på *Sofiahemmet* och var inne i tvänne af salarna och språkade med de sjuka. Utställningen intresserade henne mycket, och sittande i en vagn gjorde hon dess yttre bekantskap. Men nu skall jag berätta något, som visst herrarne *Davidson* på *Hasselbacken* ej hafva en aning om, nämligen att förra året drack fru *Ahlbom* kaffe och åhörde en stund musiken på deras etablissement. Skada att hon var där incognito, säkert skulle det roat mera än en af *Hasselbackens* gäster att fått göra hennes bekantskap.

Ett så färskt porträtt som fru *Ahlboms* i dag i *Idun* bjuds ej ofta, och sättet huru det kommit till, så att ej ens dess original har en aning därom, måste delgifvas. Fru *Lindbohm* kom själf att tänka på, det *Idun* säkert skulle observera fru *Ahlboms* hundraårsfest och till denna vilja hafva hennes porträtt. Men huru åstadkomma detta, utan att därmed oroa den gamla, som alls ej ville höra talas om något så besvärligt som att sitta för en fotograf? I samråd med syster *Mimi* arrangerades en liten kaffebjudning i fru *Lindbohms* rum, hvilket alltid mycket roar fru *Ahlbom*, och hennes vännere sökte så godt de kunde, utan att röja orsaken, både placera henne i soffan och få henne att sitta stilla, medan fotografen hr *Dahllöf* i hast riktade in sin kamera och »knäppte af» hennes bild. Förvånande nog lyckades detta, utan att fru *Ahlbom* märkte annat än att i rummet fanns en herre, till hvars närvaro hon ej kunde förstå anledningen, och tack vare denna lilla list presentera vi henne nu här, just hundra år gammal, och ej, som det annars ofta heter om äldre personers porträtt, att det är taget »för några år tillbaka».

Den 18 juni, då seklet är genomgånget af den äldsta bland de äldsta, kommer vid middagen däruppe i *Borgerskapets* änkehushus skålen att tömmas för dagens, för århundradets brud, så är styrelsens mening.

Mycket var det som intresserade mig uti detta af personer i allmänhet så litet kända hem, och gärna hade jag, om tiden det medgifvit, tagit närmare kännedom därom. Nu hann jag endast för denna gången att göra ett kort besök hos en af dess invånarinnor, kasta en hastig blick in i den ljusa kyrkan, där så mången trött själ hämtat styrka att bära årens tyngd; se de långa inbjudande bordet i den stora matsalen, där solen kastade sina nedgående strålar genom fönstren, hvilka vette ut åt den härliga parken, och för ett ögonblick slå mig till ro uti föreståndarinnans trefna lilla bo innanför matsalen. Och så hem att för Iduns läsarinna berättar ett par drag ur hundraåringens digra lefnadsbok. Men gömdt är ej glömdt; och hvem vet, om vi ej en gång förnya bekantskapen med det inre af Borgerskapets änkhuis.

Adelaide Nauckhoff.

En fråga för dagen.

På sista tiden har i flere af Stockholms dagliga tidningar en fråga väckts, som jag med några ord skulle vilja beröra i Idun.

Det är semestrarna, som jag här åsyftar, och torde väl detta vara en sak, som berör damerna i nästan ännu högre grad än herrarne, ty visserligen äger den äfven sitt stora värde för dem, men i flesta fall är den för dem lättare att ernå än för de kvinnliga biträdena.

För den flicka med plats på kontor eller i handel, som hela året om är så godt som instängd, är en ledig tid under sommaren till gränslöst stor glädje och nytta.

Låtom oss tänka på en dylik flickas syssetsättning och på hur strängt hennes tid ofta är upptagen. Ofta är tjänstetiden från kl. 8 eller 9 på morgonen till kl. 8 på kvällen, med en eller ett par timmars middagsrast. När skall hon då hämta frisk luft och krafter till sin trägna, oftast ytterst enformiga och genom det myckna stillasittandet ansträngande syssetsättning? Långa tider af året kan hon knappast gå ut på promenad efter kl. 8 på aftonen.

En tjänstflicka har det ju ur hälsosynpunkt bättre ställt genom sitt rörliga, omväxlande arbete. Dessutom har hon tillfälle att inandas frisk luft, då hon städar och vädrar i rummen samt sedan går på torget eller utträttar ärenden.

Man bör äfven betänka att när en dylik flickas toalett förete brister, en kjol behöfver kantas, ett par ärmar lappas, strumpor stoppas o. s. v., så skall hon ju hjälpa sådant själf på sin lediga tid, hon kan ej betala för att få allt dylikt utfördt.

En herre använder däremot hela sin lediga tid på aftonen till att promenera och förströ sig.

Denna lilla afvikning från mitt ämne har jag afsiktligt gjort, för att mina läsarinna skola till fullo förstå, hvad en semester på i allra bästa fall en månad, men äfven på en mycket kortare tid, utgör för en flicka i dylik ställning.

Tänk blott hvad det är värdt för henne, att slippa stiga upp på bestämdt klockslag, att komma och gå, när hon själf vill, med få ord sagdt, att få äga och rå sig själf, om ock blott en helt kort tid.

Har hon dessutom tillfälle att under sin fritid komma bort från staden, ut till landet, till sol och ljus, skog och sjö, så har hon samlat ett kapital af kraft och hälsa till vinterns arbete, hvilket kommer såväl henne själf som kanske i lika hög grad hennes principal till godo.

Arbetsgifvarne invända kanske här, att de unga damerna nog ej vilja försaka sin lön under denna fritid, och att de ju ej kunna gifva dem lön, då de ej utföra något arbete, men i så fall ber jag att få framställa ett par frågor.

Om under vintern, då brådskan är som störst, arbetet måste fortgå långt öfver den fastställda tiden, bruka edra fröknar göra invändningar eller stanna de ej troget på sin post till sent inpå kvällen? Och brukar ni då gifva dem särskild ersättning härför?

Jag betviflar att svaret på dessa frågor skall utfalla annat än till biträdenas förmån och ber i så fall, att det nu måtte räknas dem till godo.

Dessutom behöfver nog ej någon brist i arbetet uppstå, ty säkerligen åtager sig någon kamrat den ledigas arbete mot det att hon i utbyte sedan öfvertager hennes.

Och så till sist ännu en uppmaning! Om ni beslutar er för att bevilja edra biträden en tids ledighet, så underrätta i tid om när densamma är att påräkna. Skola de begifva sig ut någonstades, hinna de då ordna och styra för sig och behöfva ej använda några af de dyrbara fridagarna härtill. Och dessutom är ju också förglädjen störst.

När jag sänder dessa rader till Idun, vet jag väl att de måhända ej alltid komma inför herrar principalers och affärsmäns ögon, men jag vet bestämdt, att deras fruar och döttrar läsa i allmänhet den, och det är därför till dessa jag vädjar.

I som städse åtnjuten den frihet, som nu edra mäns kvinnliga biträden så lifligt åstunda blott för en kort tid, fören I deras talan och varen vissa, att den lilla bleka, trötta kontorsfröken i sitt hjärta skall tacka eder.

M—l.

Sångarfärd.

Hvita mössor och värligt löje,
ljusa tankar och soligt nöje,
hopp och längtan i själ och håg —
så går sångarnes glada tåg!

Svenska visor där bo i sinnet,
gömmas troget och varmt i minnet,
för att från leende Fyris-strand
hälsa »das grosse Vaterland».

För att bära från nordens slätter
fläkt af drömmande, svala nätter,
glimt af rosande morgonglans,
doft af skimrande blåklintskrans.

Sus från blommande hägg och lindar,
sakta hviskning från blida vindar,
klang och glädje i sommarsken —
till det härliga land vid Rhen.

Vackra visor så glade bygga
öfver Östersjövåg en brygga.
Hjärtan leende vinna de
för vår furvuxna mark — vid Spree.

Ljusa, värliga sångarleder,
svenska kvinnor då hälsa Eder!
Sist — välkomne till hemmets värld
efter däjelig sångarfärd!

En svensk kvinna.

Kriget.

Väl är det långt dit bort till prärielandet,
och det är långt till Spaniens varma dalar,
men dock ej längre än att brödrabandet,
som håller mänskligheten samman, talar —

till hvarje maka, mor och syster säger,
att fjärran, fjärran klappar samma hjärta,
som det hon själf för sina gudar äger,
i namnlös ångest och i namnlös smärta.

Det är ej längre, än att sol, som skickar
sin afskedshälsning öfver våra näjder,
om några timmar lika vänligt blickar
på krigets bittra, blodigt vilda fäjder,

på barn och kvinnor, som i ångest ropa,
på män, som kvalfullt sina händer vrida,
när eld och haf slå dånande tillhopa
kring sönderskjutet fartygs brustna sida. —

När skall den dag för jordens slakten randas,
då ingen Abel fruktar Kainssvärdet,
då alla folk och stånd och klasser blandas
och mer än makt och guld blir mänskovärdet?

Nog är det långt från kalla prärielandet
till Spaniens sköna, solbelysta dalar,
men väl ej längre, än att brödrabandet
en gång till båda fridens stämman talar.

Och visst blir skön den skörd, som då skall
mogna
utur så många oförskylda tårar,
så många hjärtan, in i döden trogna,
så många unga, skonlöst brutna vårar!

Gid.

Om blott —

Om blott jag hade mig en liten man,
men se, han idealisk måste vara,
ung, eldig, skön — den typ jag skildrad fann
bland Iduns svar af — »Svärmande Spastara».

Och om han hade sig en liten lön,
en femtonhundra, mer är ej nödvändigt,
vi skulle reda oss därmed behändigt,
tack vare kloka Iduns-fruars rön.

Vi skulle ha ett hem, ett dufslag blott,
som efter egen ritning skall möbleras
och alla rummen bakvänt tapetseras
för »väggens ton», som det i Idun stått.

Vi skulle ha ett litet barn också, —
ack, ack, den ungen, — jag har läst om blöjor
och ris och kärlek, socker, ylletröjor, —
den skulle allt rätt applicerad få!

Ej dyrt blir hushållet, jag köper ben,
dem kokar jag som andra fyra timmar
och skummar musten, som på ytan simmar,
och lagar kraftsoppor i banor sen.

Till tretti kronor går min toalett.
För fem jag köper mig en präktig klädning,
och genom flitig stufning, lappning, vändning
den åratat behålles lika nätt.

När allt är sörjdt för kläder, mat och dryck,
en liten slant till äfventyrs blir öfver,
den går till böcker och hvad man behöfver
att tillfredsställa en och annan nyck.

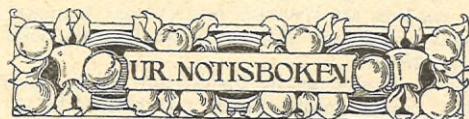
Men det är sant, — en post till gåfvor går —
ej stor — till jul min man får trådullskapen,
ty när den föll vår redaktör på läppen,
han säkert också glädje af den får.

Men får jag lust att något växla om
(helst om det kronisk ebb i kassan blifvit),
då — men mitt tack till Ave först, som skrifvit
den skiss, som mig på denna tanke kom, —

då möts min man, när från sitt arbetslit
till julens fest han in i hemmet träder
utaf den gåfvan, som mig särskildt gläder
att ge — två emmor tagna på kredit.

Men när vårt hem står färdigt i hvar vrå, då glädens, glädens Iduns-fruar alla, I, hvilka vi med fog väl kunna kalla vår lyckas faddrar, bjuds på middag då —

Om blott jag törs — ty se, jag är så blyg, jag riktigt skäms att i den långa raden af kända stumpor blå från Idunsbladen jag trängt mig in, — och drar mig bort i smyg!
— h.

Drottningen, som den 14 dennes lämnade Hon-nef, anlände från Helsingborg till Stockholm torsdagen den 16 kl. 9,55 f. m. efter omkring två månaders bortavaro. Som förut är nämnt utflyttar drottningen för en tid till Rosendal före sin afresa till Skinnarböl, hvilken äger rum i medlet af juli månad.

Drottningen mottog i förra veckan besök af drottningen af Rottmänen och aflade på hemre-ran ett kort besök hos den danska kungliga familjen å Bernstorff.

Talis Qualis maka. Åttio år fyllde den 12 dennes skalden C. W. Strandbergs efterlämnade maka, fru *Aurore Strandberg*, bosatt i hufvudstaden.

En af Stockholms äldsta invånarinnor, fröken *Anna Helena Benzelstjerna*, dotter till framlidne bankokommissarien Eric Benzelstjerna och hans likaledes framlidna maka Anna Elisabeth Ekblom afled härstades den 11 dennes. Den afidna var född den 15 juni 1800 och var intill kort före sin död i full besittning af sina själsförmögenheter.

Damer på brottarbanan. Från Malmö telegraferas den 12 juni: Veterligen den första brottningskampen mellan kvinnor har i dag försiggått här, hvarvid holländskan van der Geele i tredje omgången nedlade motståndarinnan fröken *Anna Mårtensson* från Malmö. Brottningskampen varade en kvart.

Inga kraf.

Berättelse för Idun af **Agathe Lind**.

Kap. I.

Det väckte stort uppseende i staden, när förlofningen eklaterades mellan doktor Verhoff och Karin Jungman. En förlofning var alltid en märklig händelse i det lilla samhället, och denna gång blef man verkligen öfverraskad. Att doktor Verhoff för några dagar sedan hade kommit på besök till doktorinnan Jungman, fäste ingen sig vid; han var ju som barn i huset där. Alla visste hvilket stöd han hade varit för doktorinnan, sedan hennes man dog, och Karin hade han ju så godt som uppfostrat. Hon var ej mer än fjorton år, när fadern sjuknade och doktor Verhoff kom till dem som vikarie. I tre år hade han varit hos Jungmans, men fick sedan någon befattning nere i Skåne, och ingen anade att han gick där och tänkte på Karin. Hon var ju bara nitton år, så barnslig och outvecklad. Och stadens fruar skakade på hufvudet och sågo bekymrade ut, men när de nyförlovade sedan kommo på visit, voro de idel välvilja och lyckönskningar.

»Hvad alla människor äro glada,» sade Karin till sin fästman, då de gingo ned för trappan från en visit.

»Det fattades bara att de skulle gråta och beklaga oss,» sade doktorn. »Kom nu, så gå vi utåt landet!»

»Men Fredrik, vi få inte glömma tant Hilda.»
»Åh — det får bli en annan gång, nu står jag inte ut med mera, utan vill ha mig en ordentlig promenad.»

Karin visste att tant Hilda hade suttit och väntat på dem ett par dagar, men hon vågade

icke göra någon invändning. De gingo raskt framåt, och voro snart ute på landsvägen. Det var en klar oktoberdag, med höge, ren luft, och vackert var det när solstrålarne lekte mellan granarna, som stodo så tätt inne i skogen, eller lyste på löfträdens skimrande, gulröda blad.

»Fredrik, du,» utbrast Karin, »att vi två nu gå här som förlovade! Är det icke underligt?»
»Har du aldrig tänkt på den möjligheten förut?» frågade han småleende.

»Åh, hur skulle jag ha kunnat det! Vet du, när du skref till mamma häromdagen och sade att du ville hälsa på oss, blef jag nästan litet rädd och undrade, hvad du nu skulle ha för anmärkningar på mig. Vi ha ju inte träffats, sedan jag kom hem från hushållsskolan, och jag var då aldeles säker på att du skulle ha mina bref med dig korrigerade, liksom förra gången.»
Hon såg skälmaktig ut, men han svarade allvarsamt:

»Nej, det behöfver jag icke numera. Du glömmor visserligen ofta att passiva participet fordrar dt, men det får du öfva dig med.»

»Ja, när vi bli gifta, kan jag ju få börja med att skriva krior igen,» sade hon skraitande.

Han stannade, böjde sig ned och kysste henne.
»Du lilla barn!» hviskade han vejt.

De gingo tysta en stund; så började Karin igen:
»Åh, hvad mamma är glad, Fredrik! Du skulle ha sett henne i tisdags, då hon kom in till mig, tog mig i famnen och grät. Hvad är det, mamma? frågade jag aldeles förskräckt. Ack, barn, barn, en sådan lycka, sade hon och grät ändå häftigare. Ser du, snyftade hon slutligen, Fredrik har — Fredrik talade med mig, — Fredrik vill att du skall komma ut till honom i salongen.»

Doktorn smålog. »Anade du ingenting, när du då gick in till mig?»

»Hur skulle jag kunna tänka något sådant! Att du ville ha mig! Ja, jag har inte förstätt ännu, att jag är din fästmö.»

»Om ett år hoppas jag du skall vara min hustru. Mina inkomster äro nog sådana, att vi skulle kunna gifta oss genast, men du behöfver litet beredsetid.»

»Fredrik,» sade Karin bedjande och smög sig tätt intill honom, »jag får väl taga mamma med mig, annars blir hon ju så ensam.»

Doktorn såg missbeläten ut. »Vi få väl tala om den saken då! Nu måste vi vända, klockan är mycket.» Han gick tyst en stund. »Karin,» började han, »jag har icke sagt något till dig om min plan att taga dig med till Stockholm på nyåret. Vi skulle då bo hos mina föräldrar, medan jag går igenom en kurs vid ett af sjukhusen.»

Karin stannade och drog djupt efter andan.
»Får jag fara till Stockholm! O, så roligt! Men,» tonen blef dämpad, »är inte din mamma vådligt sträng? Hvad skall hon tycka om mig?»

»Begagna icke ordet vådligt, barn, ty det skulle hon icke tycka om. Nej, hon är icke sträng, och för resten, du är min fästmö, och jag vill se hvem som vågar säga något åt dig. Så har jag två systrar, som du vet, jämnåriga med dig, och de få ta hand om dig, när jag ej har tid.»

»Ja, nog skulle det vara härligt att få resa, bara jag inte gör orätt uti att lämna mamma igen.»

»Mamma, alltid mamma!» sade doktorn häftigt.
»Nu är du min, kom ihåg det.»

Karin teg, och de gingo raskt framåt genom tullen in på Storgatan.

»Se där möta vi tant!» sade doktorn.
En liten, medelålders dam, med hastig, nervös gång, kom emot dem, så stannade hon och vändade, med hufvudet litet på sned och ett förtjust småleende på läpparne.

»Åh, hvad ni redan gå bra tillsammans!» utbrast hon. »Men hvar ha ni varit? Jag har suttit ett par timmar hos tant Hilda och väntat på er.»

»Det roade oss att promenera,» svarade doktorn lugnt.

De veko af på den gata, där fru Jungman bodde.

»Mamma,» sade Karin. »Fredrik skall resa i öfvermorgon.»

»Redan!»

»Ja, men på nyåret kommer jag igen och tager Karin med mig till Stockholm.»

»Åh, så roligt för dig, barn! Då få vi börja tänka på din toilette.»

»Rusta nu icke ut henne till en nordpolsexpedition, bästa tant! Har hon bara ett par snygga klädningar, så få vi skaffa i Stockholm, om det behöfs något mera.»

»Ja, det är nog det bästa,» sade doktorinnan undergifvet. »Men hvad klockan är mycket! Nu har maten stått och torkat!»

Hon såg helt bekymrad ut, öppnade tamburdörren med nervös ifver, och försvann genast i köket. Doktorn hjälpte Karin af med kappan, så tog han henne i famnen, och kysste henne.

Kap. II.

Det var en kall dag i midten af januari, som doktor Verhoff och hans fästmö reste upp till Stockholm. De sutto midt emot hvarandra vid fönstret i kupéen, och konversationen, som i början varit ganska liflig, afstannade så småningom. Doktorn tog fram en bok, som han tyckte läsa med stort intresse, och Karin roade sig med att betrakta det förbiilande, hvita landskapet.

»Fredrik,» frågade hon plötsligt, »hur dags äro vi framme?»

»4.40,» svarade doktorn, utan att se upp från sin bok.

»Och hvad är klockan nu?»

Han såg missnöjd ut öfver att åter blifva störd och sade helt kort, efter en hastig blick på sitt ur: »Fem minuter öfver tre.»

Icke mer, suckade Karin tyst, hvad denna resa var lång! Och hennes ångslan, som ökades för hvar minut! Om hon ändå tordes tala med Fredrik, säga hur rädd hon var och bedja honom hjälpa sig! Nej, nej, han skulle bara bli ond, han förstod henne icke alls. Men hon kände så säkert på sig, att hon ej var välkommen i sin nya släkt. Hon visste att fru Verhoff nästan dyrkade sin son, den äldste af alla barnen och den ende sonen hon fått behålla af de tre hon ägt. Hvilken mor gillar sin sons val, och när det då faller på en obetydlig, fattig flicka till! Karin kände sig helt olycklig. Och tant Hedda hade skrivit så mycket till henne om den tacksamhet, hon borde känna mot Fredrik. Kunde någon känna sig mera tacksam än hon? — Ugonlocken började kännas tunga, hon kröp upp i soffhörnet och somnade inom ett par minuter.

Det hördes en lång, gäll signal från lokomotivet och Karin såg yrvaken upp. Doktorn nickade åt henne.

»Du har sofvit godt,» sade han och reste sig upp. »Men nu är det bäst vi göra oss i ordning, vi äro snart framme.»

Tåget rusade in i tunlar, öfver broar, förbi stora hus, så klart upplysta som vore det fest i hvarje våning, men Karin kunde icke se någonting. Hennes hjärta bankade vildt, och då vagnarne gled in på stationen, var hon formligen sjuk af rädsla. Fredrik fällde den kupéfönstret och spejade ut på perrongen.

»Se där äro de, sade han och beläten, »hela familjen är nere. Kom nu barn!»

»Välkommen, Fredrik!» sade fru Verhoff och omfamnade honom med en ömhet, som var sällsynt att se hos den annars mera stela damen.
»Och där ha vi lilla fästmön! Välkommen, kära barn!» Karin fick en lång, granskande blick och en hastig omfamning.

Att Fredrik var lik sin mor, både till utseende och sätt, det märkte Karin genast. Det var samma mun med de tunna läpparne och det bestämda draget, samma genomträngande blå ögon. De båda flickorna sågo trefliga ut och voro väl klädda, de voro »chic» från topp till tå, tänkte Karin. Men den hon tyckte bäst om var kanslirådet, han såg så snäll och godmodig ut och klappade henne så vänligt på kinden, när han sade: »Välkommen till oss, min flicka lilla!»

»Ja, Fredrik,» sade fru Verhoff, »när de gingo hemåt, få nu se, hur du kommer att trivas. Du får bo i pappas rum och Karin i Evas, så tränga båda flickorna ihop sig i Bojans lilla hytt.»

»Åh, nog blir det bra för oss, bara icke ni själfva få för otrefligt.»

»Du har ju aldrig varit i Stockholm förr? Det var väl roligt att få komma hit?» frågade flickorna, och Karin svarade ett blygt: »ja,» men hon kämpade med tårarne och kände sig helt beklämd till sinnes.

»Nå — hvad skola vi nu roa liten Karin med?» frågade kanslirådet följande morgon vid frukostbordet.

»Jo, de första dagarne få hon och Fredrik roa sig med att gå på visiter,» sade fru Verhoff med ett visst eftertryck.

»Nej, bästa mamma, låt oss slippa det skoslitande, själsmördande nöjet!»

»Skall du nu bråka med det där igen, Fredrik!» utbrast Ingeborg, den äldsta af flickorna litet hetsigt. »Du blir visst aldrig som andra människor!»

»Anser du det vara höjden af fullkomlighet?» frågade doktorn. »Alla stöpta i samma form, precis som en ask tennsoldater.»

Väggohyra, Mal och Bakterier utrotas af **Aktiebolaget Desinfection**
i rum, fartyg o. bostäder, allt på stället — utan bortförande af möbler.
Rikstel. 34. — Kontor: 11 A. Vestra Trädgårdsg. 11 A. — Allm. Tel. 7494.

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
 nya, präparat för tandernas vård.

»Mätta i allt, kära Fredrik. Det är skillnad på att likna alla människor och att lägga an på att vara olik dem. Får jag litet bröd, Eva.»

»Retas icke med Fredrik, Boj,» sade modern. »Du vet att han alltid gör, hvad han bör, ändå till slut. Till faster Charlotten, farbror Edvards och moster Frida hade jag tänkt att ni skulle gå i dag.» Hon nickade åt de båda förlofvade, som just icke sågo vidare belättna ut. »Sedan skall jag under de närmaste dagarna taga Karin med mig på en hel del visiter. Vi få försöka att föra ut henne litet i världen, det kan du behöfva, barn!»

Karin visste icke, hvad hon skulle svara, utan smålog samtyckande, men kände inom sig en viss förskräckelse för alltsammans. h, om hon vore hemma hos mamma igen!

»Hur mår kusin Ebba?» frågade doktorn. »Jo, vet du,» svarade Eva, »hon blir värre och värre för hvar år! Nu har hon egen atelier, går bara på föreläsningar och predikar hvar gång hon kommer hit.»

»Ja,» sade fru Verhoff, »nu börjar hon lägga an på att bli originell, och det finnes väl ingenting så ofördelaktigt för en ung flicka som det.»

»Ung!» Boj gjorde en grimas. »Kära mamma, hon är ju fyllda trettio år.»

»Man kan ej alltid vara tjugo, min bästa syster,» sade doktorn ironiskt. »Nej, nu tror jag vi gå från bordet, mamma lilla,» sade kanslirådet, som alltid röjde en viss benägenhet att så fort som möjligt komma till friden och ensamheten i sitt rum.

Kap. III.

Karin fick icke tid till någon hemlängtan under de första veckorna i Stockholm, dagarna voro alldeles för korta i stället. Fru Verhoff tog henne med sig på en massa visiter hos släkt och vänner, Fredrik visade henne museerna och andra offentliga byggnader, omväxlande med långa promenader till stadens utkanter. Så voro de på teatern, på ett par supéer och middagar, och Karin hann icke att skriva och skildra allt för mamma så utförligt som hon ville.

Men så började den föreläsningkurs Fredrik skulle gå igenom; han blef upptagen hela förmiddagen och somliga dagar afven efter middagen. Flickorna Verhoff fingo nu i uppdrag att taga hand om Karin, men det dröjde ej länge, förrän hon märkte att de ej hade mycken lust eller tid till det, de voro så upptagna af sina vänner, lektioner och nöjen. En dag frågade de, om hon ville gå med dem på isen. Ja, Karin var genast hågad, tog sina skridskor och följde dem, men de voro knappast nedkomna på Nybroviken, förrän två för Karin obekanta herrar kommo fram-åkande, hälsade på de båda systrarna och förde dem bort med sig i triumf. Karins glada lynne sjönk genast, hon åkte ensam några hvarf kring banan, men upptäckte snart, att de flesta andra flickor hade sällskap. Hon blef nedstämd och trött och satte sig på en bänk, medan hon väntade på svågern. Hon sökte förströ sig med att se på folkviolet, men tiden blef lång; det är så svårt att ha tråkigt, när alla andra roa sig. Slutligen fick Boj se henne, hon sade några ord till sin kavaljer, och de åkte fram till Karin.

»Får jag presentera löjtnant Hollén. Vill du icke åka med oss, Kajsa?» Ja, Karin följde med dem, men kände alltför väl att hon var tredje hjulet under kärran, och den känslan förtog allt nöje. Hela eftermiddagen grubblade hon på, hvad hon skulle hitta på för skäl för att slippa gå på isen en annan gång, men hon blef icke vidare ombedd att följa flickorna. De lämnade henne allt mera åt sig själf, och en dag, då hon var ensam hemma, kände hon sig så öfvergifven och hemsjuk, att hon kastade sig ned i en soffa och brast i gråt. Hon grät så häftigt, att hon ej märkte eller hörde någonting, förrän en mild hand strök öfver hennes hår, och en vänlig stämma frågade: »Kära lilla barn, hvad är det?»

Karin såg upp, förgråten och förvirrad. Ebba Verhoff stod bredvid henne.

»Förlåt mig, Karin, att jag tränger mig på dig så här, men jungfrun sade att du var hemma, och då gick jag bara på. Det har väl icke hänt något ledsamt?»

De båda flickorna hade träffat hvarandra flere gånger, och Ebba hade alltid varit så vänlig,

men Karin kände sig helt generad öfver att blifva öfverraskad på detta sätt.

»Det har — inte hänt — någon — gon — ting,» stammade hon under snyftningar, — »jag — jag bara längtade så efter mamma.»

»Stackars liten,» sade Ebba halfhögt. Så satte hon sig bredvid Karin i soffan och sökte trösta och muntra upp henne, och snart var pratet i full gång.

»Men här sitter jag ju och glömmer alldeles mitt ärende,» utbrast Ebba. »Jag gick hit upp bara för att fråga dig om en sak.»

»Mig?» Karin såg helt förvirrad ut. »Ja just dig,» sade Ebba leende. »Säg, skulle du ha lust att sitta för mig ett par timmar om dagen? Jag har fått en sådan håg att måla af ditt hufvud.»

»Nog skulle jag ha lust,» sade Karin öfverraskad, »men snälla Ebba, nog kunde du väl få en bättre modell än jag.»

»Det kan väl hända, men nu vill jag ha dig. Då kommer du i morgon klockan tolf till mig i atelieren. Men sätt nu på dig hatt och kapp, så ta vi oss en promenad tillsammans.»

Det blef mycket skämt vid middagsbordet, när familjen Verhoff fick höra talas om Ebbas förslag, och doktorn fick en så missnöjd min att Karin blef rädd att han ej skulle låta henne gå, men det sade han då ingenting om, som väl var.

»Jo, du måtte riktigt ha fallit Ebba i smaken,» sade Boj. »Oss har hon minnsann aldrig bedt att få taga hufvudet af.» —

(Forts.)

Innehållsförteckning:

Astrid Cleve; af *Mari Mithi*. (Med porträtt.) — Kvinnans sekel; af *Lotten von Kræmer*. — I kvinnohänder; ett inlägg i fattigvårdstrågan af *Vitis Idæa*. T. Medaljens fransida. — Gästfrihet; af *R. E.* — En 100-åring; af *Adelvide Nachhoff*. (Med porträtt af fru K. E. Ahlbom.) — En fråga för dagen; af *M-l.* — Från Iduns läsekrets; Sångarfärd; af *En svensk kvinna*. — Kriget; af *Gid.* Om blott —; af *h.* — Ur notisboken. — Inga kraf; berättelse för Idun af *Agathe Lund*. — Tidstördrif.

Ifyllningsgåta.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
X																X
	X															X
		X												X		
			X										X			
				X							X					
					X							X				
						X							X			
							X							X		
								X							X	
									X							X
										X						
											X					
												X				
													X			
														X		
															X	
																X

1. Stad i Sverige.
 2. Dito.
 3. Fästning i Ryssland.
 4. Stad i England.
 5. Republik.
 6. Stad i Danmark.
 7. Stad i Spanien.
 8. Stat i S. Amerika.
 9. Stad i Österlandet.
 10. Udde i N. Amerika.
 11. Del af Södermanland.
 12. Stad i Hessen.
 13. Stad i Nederländerna.
 14. Stad i England.
 15. Konungarrike.
 16. Amt i Norge.
 17. Fästning i s. Europa.
- gib, lem, rike, sund, ral, amst, eigh, kö, cas, l, s, val, ne, w, s, ve, chu, tö, tar, cam, tro, sko, lo, t, pen, le, dt, näs, ce, s, der, ö, bri, n, m, m, ha, n, d, l, jem, zu, la, na, dar, n, r, bar, tre, and, sta, h, t, d, er, ran, k, k, ro, g, m, n, n, da, tt, l, ge, d, sta, je, e, e, n, d, ru, sa, f.
- Bokstäfverna i de med kors betecknade rutorna bilda namnen på 2 städer i Sverige.

Orden (bakfram) beteckna:

- 1) Substantiv (plur.),
- 2) Verb,
- 3) Adjektiv,
- 4) Ö,
- 5) Konsonant.

Moster Lisa.

Rebus.

1 k ban

Fic.

Lösningar.

Logografen: Chrysantemum; must, nyet, nysa, stare, hymen, Herman, hyra, rymma, Tyra, usch, myra, runa, meta, mus, trumman, hus, hamn, sur, Yrsa, styra, syren, myrten.

Charaden: Sal-ut.

Siffergatan: Slädparti: Paris, päls, säd, ridt, rät, pärla, ris, Disa, rädas, lat.

Hopfgångsgatan: Goslar: 1) Brugg, 2) 3) Reuss, 4) Oxford, 5) Lugano, 6) Rangun.

Kvadratgatan: Gnesta, nystan, esping, sticka, tankar, Angara.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

Vårt ord ifrån franskan är taget, men skrifvet på svenskarnes sätt; ett o blott som å är utdraget, charaden blef annars för lätt.

Mitt första är villkor för lifvet och träffas därför öfver allt. Mitt andra det följer så gifvet med ungdom, den tid det är kallt.

Mitt tredje kan vägen dig synas, när hemåt du sträfvar helt trött; och näsan, så den borde brynas, när motgång på vägen du mött.

Mitt hela till nordpolen hinner kanhända i framtiden, när melonformen dålig man finner och flyga af fåglarne lär.

Apokop.

1—5: Embetslokal, så god som mången annan, där chefen ofta syns med molm på pannan.

1—5: Ett papper, som ibland du svårt klarerar, när innehafvarns dräng det presenterar.

1—4: En kappsäck, primitiv, för den, som tycker om lyx och bortskämts af kulturens nycker.

1—3: Figur, hvarom man läst i skolans salar, men uti lifvets bråk bra sällan talar.

1—2: Ett djur, som ger oss stek och mycket mera, hvars nytta barnet ren lär sig värdera.

Olle.

Vokalförändringsgåta.

Sök finna ett verb, som med a nog kan äga

En likhet med hvila; med u kan man säga

Det är synonymt med i ordning att ställa;

Med y gör man kläder samt barn icke snälla;

Med o — det gör järn; och med e icke gärna

Man plägar med hyran; med i för sin tärna

Plär ynglingen namnet (med sitt) i en stam.

Nu har mina verb du väl redan fått fram!

Ghittel.

Triangel-palindrom.

	1	2	3	4	5
1	1	2	3	4	5
2	2	6	2	1	
3	3	2	1		
4	4	1			
5	5				

Orden (rättfram) beteckna:

- 1) Kvinnonamn,
- 2) Nordiska härskare,
- 3) Garfveriinventarier,
- 4) Pronomen,
- 5) Konsonant.

Patent. Angrostadt Kaffe.

Specialité: *Finfina Javablandningar.*
Genom öfverlägsen rostning och fin arom bäst — genom dryghet billigast.
Allm. Tel 6567. Holländska Kafferosteriets Nederlag, Stureplan 6, Sthlm